

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Затверджено
на засіданні кафедри початкової освіти
Протокол №11 від 06.11.2024 р.
Завідувач кафедри
Геннадій БОНДАРЕНКО

**Методичні рекомендації щодо написання курсової роботи з
фахових методик для студентів**

освітньо-професійної програми 013.00.01 Початкова освіта

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Затверджено
на засіданні кафедри початкової освіти
Протокол №11 від 06.11.2024 р.
Завідувач кафедри
Геннадій БОНДАРЕНКО

**Методичні рекомендації щодо написання курсової роботи з
фахових методик для студентів**

освітньо-професійної програми 013.00.01 Початкова освіта

Київ-2024

Сухотара Ірина Геннадіївна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри початкової освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Шкуренко Олександра Вікторівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри початкової освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Методичні рекомендації щодо написання курсових робіт з фахових методик для студентів освітньої програми «Початкова освіта».

Затверджено на засідання кафедри початкової освіти Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Протокол №11 від 06.11.2024 р.

Зміст

ВСТУП.....	4
МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	4
СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	6
ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРИ І ЗМІСТУ РОБОТИ	7
Вступ.....	8
Основна частина	12
Висновки.....	23
Список використаних джерел	24
Додатки.....	24
ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	25
ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ	28
ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	32
АЛГОРИТМ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	34
ДОДАТКИ	35

ВСТУП

Сучасні вимоги професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів потребують удосконалення предметно-методичної компетентності випускників, оволодіння ними комплексом знань, умінь, навичок щодо методик викладання предметів, інтегрованих курсів у початковій школі. Курсова робота з фахових методик у початковій школі надає можливість здобувачам вищої освіти дослідити, проаналізувати, систематизувати, узагальнити наукові досягнення і втілити їх практичній діяльності.

Методичні рекомендації містять вимоги та поради щодо підготовки, оформлення і представлення курсових робіт з методик викладання фахових дисциплін у початковій школі для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 013.00.01 Початкова освіта.

МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота з фахових методик – один із видів самостійного, індивідуального навчально-дослідного завдання, метою якого є:

- поглиблення, узагальнення і закріплення знань студентів з методик викладання фахових дисциплін (методика навчання мовно-літературної, математичної, природничої, інформатичної, соціальної та здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, технологічної, фізкультурної освітньої галузі);
- застосування їх під час вирішенні конкретного фахового завдання, вміння самостійно працювати з навчальною і науковою літературою, використовуючи сучасні інформаційні засоби й технології.

Відповідно до освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня за спеціальність 013.00.01 «Початкова освіта» курсова робота спрямована на формування таких компетентностей здобувачів освіти, як:

Загальних:

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальних (фахових):

СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності;

СК-8. Здатність до збору, інтерпретації, та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

Програмних результатів навчання:

ПР-03. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі;

ПР-11. Інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.

Курсова робота з методик фахових дисциплін із спеціальності «Початкова освіта» має свої особливості. Вона спрямована на ознайомлення, вивчення, реферування, систематизацію, узагальнення сучасних наукових педагогічних, психологічних, методичних джерел з теми дослідження і втілення їх досягнень у розробку власного методичного продукту, інструменту, засобу для вивчення освітніх галузей, інтегрованих курсів, предметів у початковій школі.

Завдання, які має вирішити студент у ході виконання курсової роботи:

1. Обґрунтувати актуальність, розкрити зміст і сутність обраної теми дослідження, спираючись на отримані знання з фахових методик, що вивчалися, здійснити аналіз опрацьованих сучасних джерел.
2. Провести критичний аналіз різних поглядів вчених та педагогів-практиків із теми дослідження та обрати власну позицію, спосіб розв'язання проблеми.
3. Схарактеризувати сутність і зміст основних понять дослідження, проаналізувати та узагальнити погляди науковців.
4. Визначити педагогічні проблеми та ефективні шляхи їх розв'язання (вікові, психологічні, дидактичні) і методичні (під час вивчення освітньої галузі, інтегрованого курсу, предмету).
5. Запропонувати власний, самостійно розроблений методичний продукт, інструмент, засіб, метод, що враховує зазначені раніше особливості та наукові погляди.
6. Дібрати/розробити критерії для оцінювання/вимірювання результативності впровадження методичного продукту.

7. Перевірити власний методичний продукт в освітньому процесі початкової школи й представити результати впровадження за допомогою схеми, таблиці, діаграми, опису.
8. Виявити переваги та недоліки розробленого методичного продукту, визначити їх причини, сформулювати рекомендації щодо їх усунення.
9. Сформулювати висновки дослідження на основі завдань курсової роботи.
10. Оформити курсову роботу та список використаних джерел відповідно до вимог.
11. Презентувати курсову роботу під час захисту.

СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота з фахових методик навчання в початковій школі має свою структуру, яка включає: титульний аркуш, зміст, перелік умовних скорочень (за наявності в роботі таких скорочень), вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел, додатки (за наявності). Всі структурні частини роботи починаються з нового аркуша.

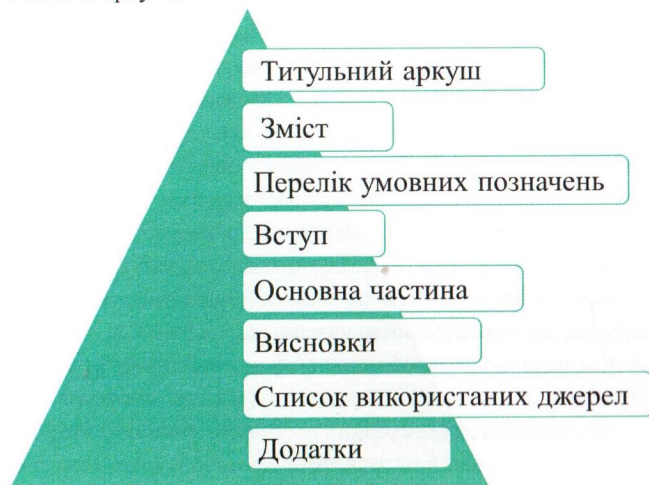

Рис 1. Структурні частини курсової роботи

Титульний аркуш – перший аркуш курсової роботи, на якому зазначаються: назва Університету (*Київський столичний університет імені Бориса Грінченка*),

кафедри, на якій виконувалась робота (*кафедра початкової освіти*), тема роботи, адресні дані виконавця та керівника, дата допуску роботи до захисту.

Зміст – найменування та початкові сторінки усіх розділів та параграфів, зазначаються структурні компоненти (*вступ, основна частина, 1., 2., ...5, висновки, список використаних джерел, додатки*).

Перелік умовних позначень (за наявності) – специфічна термінологія, що часто вживається в роботі та подається в скороченому вигляді (*STEM*).

Вступ – обґрунтування актуальності дослідження, зазначаються тема, мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження.

Основна частина – надається короткий опис базових понять дослідження, здійснюється опис методики дослідження та результатів.

Висновки – узагальнені результати роботи, які формуються відповідно до поставлених завдань.

Список використаних джерел – перелік літератури, що використовувався в курсовій роботі, містить 20-25 джерел (повинен містити достатню кількість джерел за останні 5-10 років), оформлених відповідно до вимог. Список використаних джерел формується згідно з вимогами ДСТУ 8302:2015. Джерела розміщуються за алфавітом.

Відповідно до Наказу №412 «Про мораторій на публічне використання російськомовного культурного продукту в Університеті» від 03.08.2023, забороняється публічне використання російськомовного культурного продукту.

Додатки містять допоміжний матеріал і методики дослідження, протоколи, таблиці, ілюстрації, графіки, інструкції, формули, розрахунки тощо.

ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРИ І ЗМІСТУ РОБОТИ

Кожна структурна частина роботи має свої особливості та допомагає розкрити сутність і зміст курсової роботи. Також кожна частина має свої вимоги щодо оформлення.

Титульний аркуш

Перший аркуш роботи, що оформлюється відповідно до зразка, що подається (Додаток А).

Зміст

Зміст займає одну сторінку, розпочинається з нового аркуша і містить заголовок посередині зверху, друкується великими літерами «ЗМІСТ». У змісті зазначаються всі структурні частини (ВСТУП, ОСНОВНА ЧАСТИНА,

ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ), які друкуються великими літерами та зазначається сторінка, з якої починається розділ. В основній частині зазначаються 5 параграфів роботи, які розкривають сутність і зміст роботи (Додаток Б).

Перелік умовних позначень

Подається після змісту з нового аркуша, якщо в роботі часто вживаються терміни, які подаються в скороченому вигляді.

Наприклад

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

STEM-освіта – напрям в освіті, що охоплює природничі науки (Science), технології (Technology), технічну творчість (Engineering) та математику (Mathematics).

ІКТ – інформаційно-комунікативні технології

Вступ

Вступ розпочинається з нового аркуша, містить заголовок зверху посередині, що друкується великими літерами. Орієнтований обсяг вступу – 2-3 сторінки. У вступі обґрунтовується актуальність теми дослідження, висвітлюються результати досліджуваної проблеми в психолого-педагогічній і методичній літературі, визначається недостатньо розкритий аспект проблеми, зазначається тема курсової роботи, мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження.

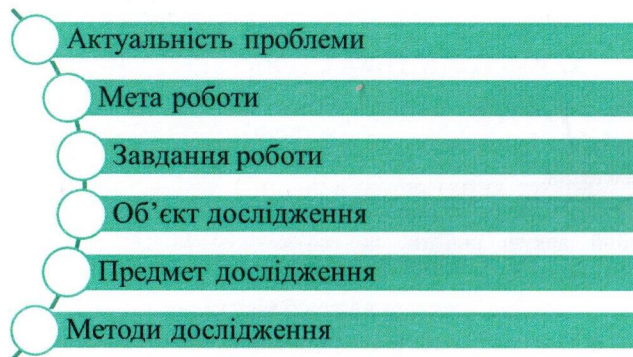

Рис. 2. Компоненти вступу курсової роботи

Актуальність – розкривається і доводиться сучасність, потрібність, доцільність досліджуваної проблеми відповідно до державних, наукових, освітніх, соціальних потреб суспільства, вимог освітнього процесу в початковій школі, впровадження концепції реформування української освіти Нової української школи, реалізації Державного стандарту початкової освіти, Типових освітніх програм початкової школи. Важливо стисло і змістовно сформулювати актуальність запропонованої теми, використавши 3-5 речень (1-2 абзаци).

У вступі висвітлюються результати попередніх досліджень з теми дослідження, зазначаються прізвища вітчизняних і закордонних дослідників з психології, педагогіки, методик навчання. Важливо узагальнити та лаконічно окреслити досягнення науковців і практиків, які зробили суттєвий внесок у розв'язання проблеми (3-5 речень, 1 абзац). Виокремити той методичний аспект проблеми, який ще недостатньо представлений у наукових літературних джерелах, в практиці початкової школи.

Мета дослідження – це визначення конкретного об'єкта і всебічне, достовірне вивчення його структури, характеристик, зв'язків на основі розроблених у науці принципів і методів, а також одержання корисних для навчання результатів та впровадження в освітню практику. Мета курсової роботи пов'язана з темою і включає теоретичне вивчення проблеми й практичну перевірку розробленого методичного інструментарію (*теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити комплекс вправ/завдань/урок, методику, технологію*).

Наприклад

Мета – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити комплекс вправ для формування дослідницьких умінь учнів 4 класу з вивчення громадянської та історичної освітньої галузі.

Завдання дослідження – конкретні послідовні кроки для вирішення поставленої мети дослідження. Завдання курсової роботи визначаються і конкретизують й узгоджуються зі змістом і назвами параграфів основної частини роботи. Виконання завдань курсової роботи студент презентує під час захисту.

Для окреслення завдань курсової роботи рекомендується визначити 3 завдання:

- 1) здійснити теоретичний аналіз психолого-педагогічних, методичних джерел з досліджуваної проблеми;
- 2) розкрити сутність і зміст базових понять дослідження;
- 3) розробити й експериментально перевірити методичний інструментарій (комплекс завдань, вправ/урок/технологія/методика) для початкової школи.

Наприклад

Відповідно до мети дослідження визначено **завдання** курсової роботи:

1. Вивчити та проаналізувати наукові джерела з досліджуваної теми.
2. Розкрити сутність і зміст базових понять дослідження.
3. Розробити й експериментально перевірити комплекс завдань для формування дослідницьких умінь учнів 4 класу з вивчення громадянської та історичної освітньої галузі.

Об'єкт дослідження – процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обирається для вивчення. Об'єктом дослідження для курсової роботи з методик фахових дисциплін буде процес формування, розвитку певних знань, умінь, навичок, компетентностей молодших школярів. Для визначення об'єкта дослідження потрібно чітко визначити за чим буде спостерігати студент у школі, що він буде вивчати, досліджувати.

Наприклад

Об'єкт дослідження – процес формування дослідницьких умінь учнів 4 класу під час вивчення громадянської та історичної освітньої галузі.

Предмет дослідження – суттєві аспекти наукової проблеми, що містяться в межах об'єкта дослідження і є головними, визначальними для розв'язання проблеми. Предметом дослідження для курсової роботи з методик фахових дисциплін робіт буде той методичний інструментарій, що студент самостійно розробляє і перевіряє на практиці в освітньому процесі початкової школи. Таким методичним інструментарієм може бути комплекс вправ, завдань, урок, часткова

методика, технологія, наочний матеріал, який використовується для вивчення предмета, інтегрованого курсу, освітньої галузі в початковій школі.

Наприклад

Предмет дослідження – комплекс вправ для формування дослідницьких умінь учнів 4 класу під час вивчення громадянської та історичної освітньої галузі.

Методи дослідження – способи, за допомогою яких здобуваються нові знання, обґрунтовуються за допомогою фактів певні положення, що розробляються. Вибір методів визначається темою і метою, змістом курсової роботи. Для виконання завдань курсової роботи доцільними будуть такі *теоретичні методи* педагогічного дослідження – аналіз, синтез, абстрагування та узагальнення, порівняння, класифікація, конкретизація, систематизація, вивчення й аналіз педагогічної літератури, архівних, нормативних матеріалів, шкільної документації, учнівських робіт й *емпіричні* – педагогічне спостереження, усне опитування (бесіда, інтерв'ю) та письмове опитування (анкетування, соціометрія, тестування, ранжування), аналіз продуктів шкільної діяльності (учнівських робіт), вивчення педагогічного досвіду тощо. З метою обробки й представлення результатів дослідження застосовують *статистичні методи* дослідження – кількісний та якісний аналіз даних із використанням методів математичної статистики (статистична обробка результатів та їхнє графічне представлення).

Наприклад

У процесі роботи використовувалися **методи науково-педагогічних досліджень**, адекватні меті й завданням:

теоретичні: аналіз психологічних, педагогічних, методичних джерел для розкриття сутності понять (термінів) дослідження; порівняння наукових поглядів (положень, ідей, відомостей) з метою формування висновків або особливостей досліджуваного процесу;

емпіричні: педагогічне спостереження, опитування респондентів у формі анкетування для визначення актуального стану досліджуваного процесу (уміння, знання);

статистичні: метод математичної обробки результатів дослідження за допомогою Google-Forms.

Зазначаються лише ті методи, які використовувалися під час виконання курсової роботи. При цьому потрібно коротко і змістовно вказувати, що саме досліджувалося тим чи іншим методом.

Загальний обсяг вступу курсової роботи складає 2-3 сторінки.

Приклад вступу курсової роботи подано в (Додатку В).

Основна частина

Основна частина розпочинається з нового аркуша і має заголовок великими літерами посередині. Основна частина курсової роботи з фахових методик складається з 5 параграфів, які розкривають зміст роботи.

В основній частині роботи надається:

1. Огляд сучасної літератури (10 статей вітчизняних науковців і 2 іноземних учених).
2. Опис базових понять дослідження, представлений у таблиці з зазначенням автора, сутності понять, джерела літератури і узагальненим визначенням базових понять дослідження.
3. Окреслюються особливості розв'язання проблеми дослідження в початковій школі.
4. Опис самостійно розробленого, сучасного, оригінального освітнього інструментарію для розв'язання проблеми дослідження (розширений план-конспект уроку/комплекс завдань, вправ, наочного матеріалу, варіант для дистанційного формату навчання, для дітей з особливими освітніми проблемами, для диференційованого навчання, з застосуванням цифрових інструментів навчання, критерії оцінювання уроку/завдань, вправ.
5. Результат перевірки ефективності розробленого освітнього інструментарію за допомогою аналізу, самоаналізу, анкетування, тестування, ранжування з метою виявлення переваг і недоліків апробованого освітнього інструментарію.

Відповідно до цих положень 5 параграфів основної частини можуть бути представлені таким чином:

1. Аналіз сучасної літератури.
2. Сутність і зміст базових понять дослідження.
3. Особливості розв'язання проблеми в початковій школі, під час вивчення предмета/ інтегрованого курсу/освітньої галузі.

4. Методичний інструментарій (комплекс вправ, завдань, урок, методика, технологія, наочність) для розв'язання проблеми.

5. Перевірка ефективності розробленого методичного інструментарію.

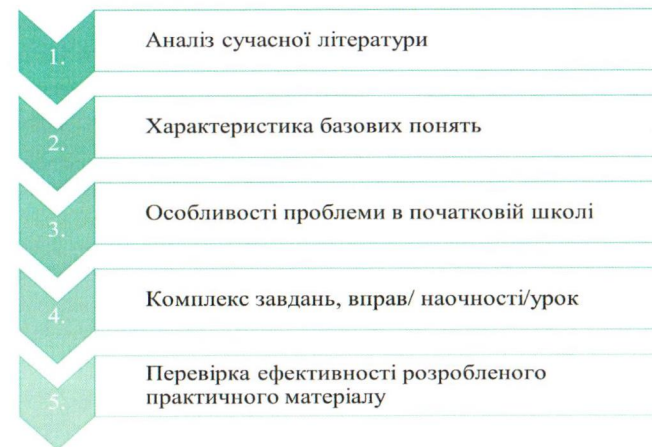

Рис. 3. Компоненти основної частини курсової роботи

Наприклад

1. Аналіз сучасної літератури.
2. Сутність і зміст базових понять дослідження.
3. Особливості формування дослідницьких умінь учнів 4 класу з вивчення громадянської та історичної освітньої галузі.
4. Комплекс вправ для формування дослідницьких умінь учнів 4 класу з вивчення громадянської та історичної освітньої галузі.
5. Перевірка ефективності розробленого комплексу вправ для формування дослідницьких умінь.

Приклад змістового наповнення кожного параграфу курсової роботи представлено в (Додатку Г).

Кожен параграф також має власну структуру, особливості логіки викладу матеріалу.

1 параграф. Аналіз сучасної літератури. Розкривається сучасний стан проблеми дослідження. Аналізуються сучасні (за останні 5 років) наукові статті, монографії українських і закордонних науковців з теми курсової роботи з метою з'ясування сутності проблеми, основних підходів, способів її розв'язання. Подається аналіз, порівняння або узагальнення думок вчених, зазначаються їх прізвища, наводяться цитати для аргументації поглядів. Відповідно до теми доцільно представити різні аспекти проблеми – психологічний, педагогічний, методичний, нормативно-правовий. Для послідовного, логічного викладу матеріалу доцільно скористатися поданими нижче схемами (Рис. 5).

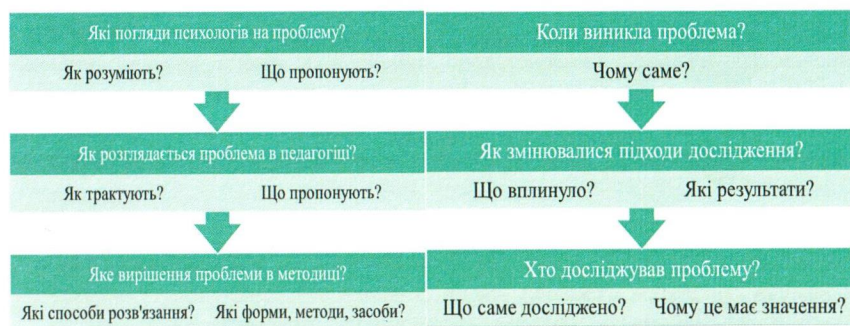

Рис. 4. Логіка викладу матеріалу першого параграфу

Для аналізу літератури потрібно опрацювати 10 наукових статей українських учених, які розміщені у фахових збірниках, на таких сайтах:

- 1 Google Академія (Google Академія - Google Scholar) (<https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>);
- 2 ResearchGate (<https://www.researchgate.net/>);
- 3 Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/>);
- 4 ResearchBib (ResearchBib);
- 5 Наукова періодика України (<https://journals.uran.ua/>);
- 6 Інституційний репозиторій Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (<https://elibrary.kubg.edu.ua/>).

Перший параграф доцільно завершити власними лаконічними висновками. Обсяг першого параграфу орієнтовно складає 3 сторінки.

2 параграф. Сутність і зміст базових понять дослідження. Визначаються основні, базові поняття та їх характеристика. Основними поняттями вважають ті, які розкривають зміст роботи. Всі основні поняття зазначені в темі курсової роботи.

Наприклад

Тема. Формування дослідницьких умінь учнів 4 класу під час вивчення громадянської та історичної освітньої галузі.

Основні поняття: дослідницькі вміння, дослідницькі вміння учнів 4 класу, формування дослідницьких умінь, громадянська та історична освітня галузь.

В параграфі подається визначення зазначених основних понять дослідження та їх характеристика. Для визначення понять потрібно розглянути погляди учених різних галузей науки – психології, педагогіки, методики, та інших (залежно від теми дослідження, може бути інформатика, суспільствознавство, мистецтво тощо), трактування поняття у словниках, енциклопедіях. Цей матеріал доцільно розмістити у таблиці основних понять, де зазначити прізвище автора, визначення поняття та посилання на джерело цитування (Таблиця 1).

Таблиця 1

Розуміння основних понять дослідження

Автор, джерело	Поняття	Зміст поняття

Важливо на основі визначення понять науковцями дати власне узагальнене розуміння поняття, яким буде користуватися студент у роботі або виділити одне з визначень науковців, трактування якого відповідає контексту курсового дослідження.

Для характеристики основних понять потрібно розкрити їх функції, ознаки, особливості, структуру (компоненти, частина, складники), види (класифікація), механізм дії тощо. Також зазначити які фактори, чинники, умови впливають на

розвиток, формування знань, умінь, навичок, компетентностей молодших школярів, які методи, форми, способи, засоби, прийоми формування існують.

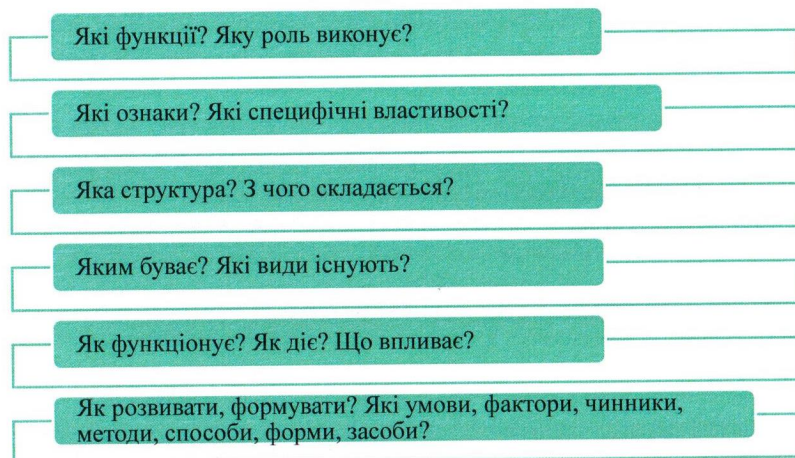

Рис. 5. Коло запитань для характеристики основних понять

Матеріал другого параграфу потрібно представити логічно, послідовно, можна використовувати схеми, таблиці для кращого розуміння сутності й змісту базових понять дослідження, логіка подачі матеріалу представлена на рис. 6.

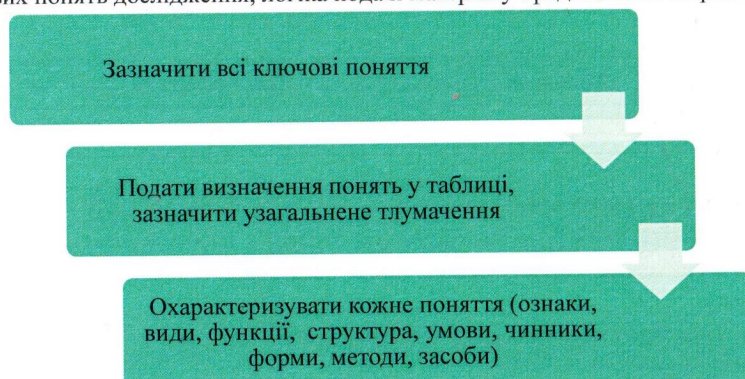

Рис. 6. Логіка викладу матеріалу другого параграфу

Загальний обсяг другого параграфу становить 3 – 4 сторінки.

3 параграф. Особливості розв'язання проблеми в початковій школі. Описуються і визначаються особливості (специфічні властивості) проблеми та її розв'язання в початковій школі. Потрібно зазначити які труднощі можуть виникати під час розвитку, формування знань, умінь, навичок, компетентностей учнів початкової школи, що обумовлені віковими, психологічними особливостями дітей молодшого шкільного віку. Також важливо окреслити особливості, що викликані вивченням певного матеріалу з теми, предмета, інтегрованого курсу, освітньої галузі початкової школи. Ці особливості визначаються на основі аналізу літератури, вони чіткі, конкретні, змістовні та зрозумілі. Саме на врахування визначених студентом особливостей буде спрямована розробка власного методичного інструментарію.

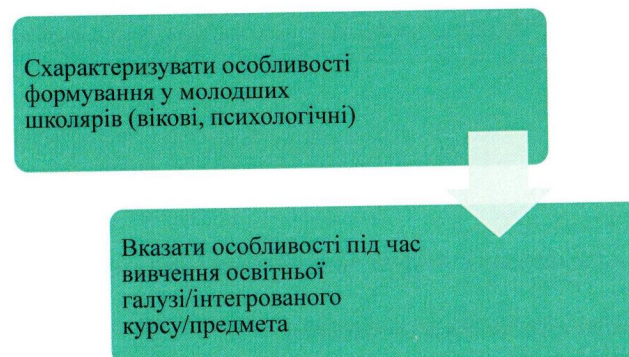

Рис. 7. Логіка викладу матеріалу третього параграфу

Обсяг третього параграфу становить 2-3 сторінки.

4 параграф. Методичний інструментарій для розв'язання проблеми в початковій школі. Подається опис самостійно розробленого, створеного, змодельованого методичного інструментарію для початкової школи, який допоможе вирішити поставлені завдання, враховує особливості дітей молодшого шкільного віку, вивчення певної теми, розділу, предмета, інтегрованого курсу або освітньої галузі. Пропонуємо наступні приклади методичного інструментарію:

- урок, який моделюється для різних форм навчання (очної, синхронної та асинхронної дистанційної), за різними освітніми програмами (Типова освітня програма Р. Шияна та О. Савченко, програми розвивального навчання, «Інтелект України», «На крилах успіху» та інші), різних груп

дітей (для учнів з особливими освітніми проблемами), з застосуванням цифрового інструментарію, розробленими критеріями оцінювання;

- комплекс вправ і завдань, ігор різних видів, для диференційованого навчання, дистанційної форми проведення уроку, з застосуванням цифрових технологій, розробленими інструкціями, схемами, таблицями для виконання, критеріями оцінювання для учнів;
- методика/технологія вивчення певної теми, яка містить форми, методи, засоби, послідовність дій, розроблена для різних форм навчання, груп учнів, застосовуються цифрові інструменти, надаються критерії оцінювання;
- наочний матеріал для вивчення теми, предмета, курсу, який представляє комплекс різних інструментів, розрахований на учнів різних категорій, враховує їх освітні потреби, застосування під час очного, дистанційного навчання, розроблений із застосуванням цифрових технологій.

Самостійно розроблений матеріал має бути практичного спрямування, представляти готовий методичний продукт, який можна застосовувати під час вивчення конкретної теми, предмета, курсу, освітньої галузі в певному класі початкової школи. Мають бути враховані різні форми навчання, освітні програми, освітні потреби учнів початкової школи. Методичний продукт подається в комплексі, який складається з:

- методичного продукту – урок, вправи, завдання, ігри, наочні матеріали, методики;
- цифрових інструментів для проведення;
- критеріїв для оцінювання результативності розробленого й апробованого матеріалу.

Рис. 8. Комплекс методичного інструментарію

Критерії оцінювання завдань, вправ, уроку створюються для того, щоб можна було визначити ефективність розробленого методичного продукту. Приклад завдання і критеріїв до нього наводиться в (Додатку Д).

Комплекс завдань, вправ для формування...

- Завдання різних видів, для різних груп умінь
- Застосування цифрових інструментів
- Критерії оцінювання завдань

Урок для формування/за методикою

- Для різних форм навчання (очна, дистанційна)
- Застосування цифрових інструментів
- Критерії оцінювання

Комплекс наочності для формування.../за методикою

- Різних видів, для різних форм навчання
- Застосування цифрових інструментів
- Критерії оцінювання

Рис. 9. Приклади методичного інструментарію

В параграфі подається опис методичного інструментарію, за потреби розміщуються таблиці, схеми, малюнки, знімки з екрана тощо. План уроку можна подавати в зручній (детальний план-конспект, план у вигляді інтелект-карти, таблиці тощо), але зрозумілій формі, де будуть зазначені тема, мета, результати учнів, основні етапи уроку, види роботи, завдання для виконання, методи навчання, активні посилання на електронні ресурси. Якщо обсяг розробленого матеріалу занадто великий, то його певні елементи можна розмістити в додатках (інструкції, таблиці, малюнки тощо).

Загальний обсяг четвертого підрозділу становить 3-4 сторінки.

5 параграф. Перевірка ефективності розробленого методичного інструментарію. Описуються результати проведеної апробації методичного продукту в освітньому процесі. Для визначення результативності розробленого методичного продукту можна скористатися анкетами, опитувальниками, тестовими завданнями для учнів, схемами для аналізу і самоаналізу уроку.

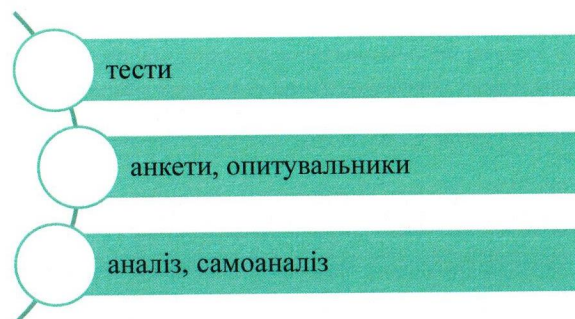

Рис. 10. Методи перевірки результативності методичного інструментарію

До проведення уроку, вправ, завдань, ігор, наочності студентам потрібно обрати один або кілька методів опитування, тестування, анкетування, цифровий інструментарій для обробки результатів тощо.

Бесіда з учнями класу проводиться з метою отримання інформації щодо вивчення того, що знають, уміють, відчувають школярі з теми дослідження. Для проведення бесіди потрібно продумати запитання, які допоможуть з'ясувати стан вивчення проблеми, рівень знань, умінь, навичок.

Інтерв'ю з учнями класу проводиться з метою отримання інформації за заздалегідь підготовленими запитаннями для з'ясування рівня знань, умінь, навичок учнів з теми. Продумати спосіб фіксації відповідей школярів (аудіозапис, відеозапис) та їх аналізу. Узагальнені результати можна представити за допомогою діаграм та графіку.

Анкетування учнів проводиться для отримання інформації за визначеним наперед переліком запитаннями з теми, що досліджується, відповіді школярів отримуються в графічному вигляді. Це може бути анкетування на папері (бланки) або за допомогою цифрових інструментів (Google-Form, Excel). Важливо звернути увагу на зрозуміле школярам початкових класів формулювання запитань, невелику їх кількість (5-7), зручний спосіб відповіді. Запитання для анкети розробляються студентами самостійно (з допомогою наукового керівника) відповідно до теми, яка досліджується. Приклади анкет подані в Додатку Е. Результати проведеної бесіди варто подати за допомогою діаграм, графіків.

Наприклад

- Скільки часу в день ви проводите за комп'ютером?
1-2 години;
3-4 години
5-6 годин
- Чи контролюють батьки час роботи за комп'ютером?
Завжди Іноколи Ніколи

Рис. 11. Результати анкетування учнів, представлені в діаграмі

Тестування проводиться для отримання інформації про рівень знань, умінь школярів за підготовленими короткочасними завданнями, що містять варіанти відповіді, які дають можливість швидко обробити результати за розробленою шкалою. Тести супроводжуються інструкцією щодо виконання учнями. Кількість завдань не має бути великою (5-7). Можна використовувати цифрові інструменти, які дозволяють відразу представити результати у вигляді діаграм (Google-Form, Excel). Завдання для тестів складаються студентами самостійно (за допомогою наукового керівника) відповідно до теми, що досліджується. Приклади завдань для тестування учнів подані в (Додатку Ж).

Наприклад

- Що таке Інтернет?

Місце, де зберігаються іграшки; глобальна мережа для обміну інформацією; комп'ютерна гра.

- Які дані можна передавати в Інтернет?

Секрети про друзів; особисті фотографії без дозволу батьків; безпечну інформацію з дозволу батьків.

Рис. 12. Результати тестування учнів, представлені в діаграмі

Вивчення учнівських робіт проводиться для аналізу творів, малюнків, виконаних домашніх завдань. Результати проведеного аналізу можуть бути представлені у вигляді: *ресстрації* (кількості помилок, пропущених букв, творчих елементів), представленої за допомогою таблиці, графіку; *ранжування*, яке представляє розподіл за зменшенням або збільшенням певних показників (складання списку учнів залежно від кількості допущених ними помилок або числа пропущених знань тощо) і визначення місця, рангу в цьому ряді.

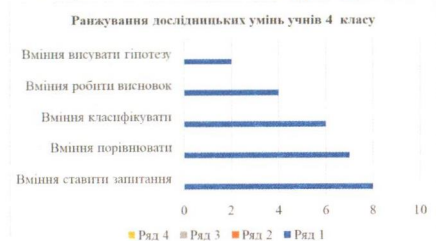

Рис. 13. Результати анкетування учнів, представлені за допомогою ранжування

Самоаналіз уроку проводиться для отримання інформації про результативність уроку за визначеними параметрами, що досліджуються. Схема для самоаналізу уроку складається самостійно студентами (з допомогою наукового керівника), акцентується увага на критеріях, що стосуються саме дослідження теми. Приклади схем для аналізу самоаналізу уроку подані в (Додатках 3, К).

Наприклад

Напрями спостереження	+/- 1/0 балів	Зміст, форми роботи, завдання, вправи	Час	Вплив на учнів, які емоції, почуття викликали
Створення емоційно-комфортної атмосфери уроку				
Емоційний зміст матеріалу (художні твори, фрагменти відео, мультфільмів, що викликають емоції, почуття)				
Діяльність учнів, що викликає емоції, почуття (спільна, активна, творча діяльність)				
Емоційність вчителя, адекватність його емоційних реакцій				

Важливо для виявлення стану сформованості певних знань, умінь, навичок, компетентностей учнів визначити рівні. Це можуть бути чотири рівні за рекомендаціями Міністерства освіти та науки України: початковий, середній, достатній, високий або три: високий, середній, достатній. Визначення рівнів передбачається при створенні критеріїв оцінювання завдань.

Всі результати апробації методичного інструментарію аналізуються і представляються в графічному вигляді за допомогою таблиці з поясненнями, графіками, схемами, кругової або лінійної діаграми тощо. Частина матеріалів може подаватися в додатках.

Також формулюється узагальнений висновок результатів проведеної апробації. Важливо на основі аналізу виявити переваги та недоліки розробленого методичного інструментарію, їх причини, надати рекомендації щодо усунення.

Загальний обсяг п'ятого параграфу становить 3-4 сторінки.

Висновки

Висновки розпочинаються з нового аркуша, містять заголовок зверху посередині, що друкується великими літерами. Містять найбільш важливі узагальнені результати проведеного дослідження. Висновки формуються відповідно до завдань курсової роботи, що зазначені у вступі. Їхнє формулювання має бути змістовним, лаконічним, відображати лише результати виконаної роботи.

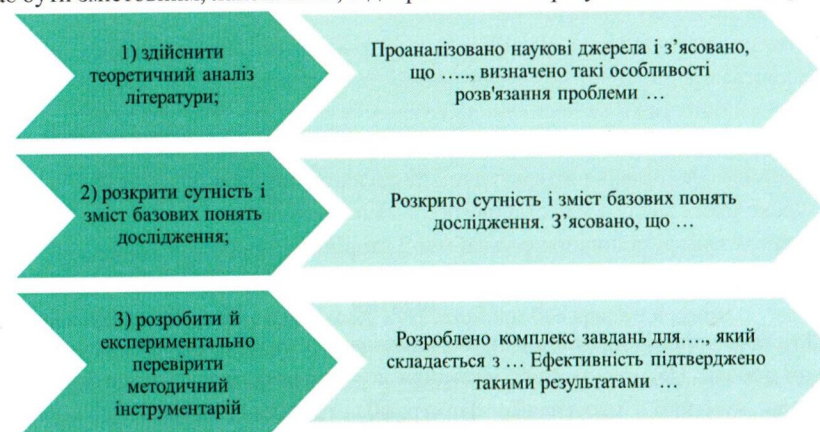

Рис. 14. Логіка формування висновків курсової роботи

Наприклад

- Проаналізовано наукові джерела і з'ясовано, що, визначено такі особливості розв'язання проблеми ...
- Розкрито сутність і зміст базових понять дослідження, а саме: ... З'ясовано, що
- Розроблено комплекс завдань для формування ..., який складається з ... Апробовано в закладі загальної середньої освіти ... Ефективність розробленого практичного матеріалу підтверджено такими результатами ... Виявлено такі недоліки, як Для їх усунення доцільно ...

Висновки займають 2-3 сторінки.

Список використаних джерел

Список використаних джерел складається з законодавчих актів, нормативних матеріалів (Державний стандарт початкової освіти), вітчизняної та закордонної наукової (монографії, статті фахових видань), навчально-методичної літератури (посібники, підручники), ресурсів Internet, які були опрацьовані в ході виконання курсової роботи. Кількість джерел сучасної літератури (за останні 5 років) повинна становити не менше 50 %. Зазначаються лише ті джерела, на які у тексті є посилання. Забороняється використання в роботі російськомовного культурного продукту (Наказ №412).

Список складається і розміщується в роботі за алфавітом. Всі джерела оформлюються відповідно до вимог Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» за посиланням.

Правила оформлення літературних джерел подаються в Додатку Л.

Обсяг таких джерел має становити 20-25 найменувань.

Список використаних джерел займає 3 сторінки.

Додатки

Містять допоміжні матеріали, які доповнюють, конкретизують сприймання курсової роботи. Це можуть бути методики дослідження, діагностичні матеріали, протоколи, таблиці, ілюстрації, фотографії, графіки, інструкції, формули, розрахунки, учнівські роботи тощо, що через великий обсяг, специфіку викладу чи форму зображення не можуть бути включені до основної частини роботи.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсову роботу друкують на комп'ютері з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210 X 297 мм) і подають в скріпленому виді за допомогою прозорої теки. Обсяг курсової роботи становить не менше 25 сторінок друкованого тексту без врахування додатків.

Текст роботи друкується, залишаючи поля: ліве – 25 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – 20 мм. Для друку використовують шрифт – Times New Roman, розмір – 14 параграфів з полуторним міжрядковим інтервалом, чіткий, чорного кольору, середньої жирності, щільність тексту повинна бути однаковою.

Абзац у роботі починається з 5 знаку (1,25 см).

Заголовки структурних частин, а саме: «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ОСНОВНА ЧАСТИНА», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту та з нової сторінки, стиль шрифту «напівжирний». Заголовки параграфів друкують з абзацу маленькими літерами (крім першої літери, яка друкується великою), стиль шрифту «напівжирний». Крапка в кінці заголовків не ставиться. Між заголовком і текстом розділу, параграфів залишають 2 інтервали.

Наприклад

ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Аналіз наукової літератури

В сучасному світі ...

Нумерація сторінок починається з титульного аркуша, закінчується додатками. На титульному аркуші номер не ставиться, на наступних – проставляється у правому нижньому куті сторінки без крапки в кінці.

Таблиці розміщуються після тексту, де вони згадуються і нумеруються послідовно (за винятком таблиць у додатках) в межах основної частини. В правому верхньому куті над відповідним заголовком розміщується надпис «Таблиця» з вказівкою номера і зрозумілою, лаконічною назвою таблиці, що буде відображати представлені матеріали. Таблиці розміщуються на одній сторінці.

Наприклад

Таблиця 1

Види дослідницьких завдань для учнів 4 класу

Ілюстрації (малюнки, графіки, схеми, діаграми, фото знімків) подаються безпосередньо після тексту, де вони описуються, розміщуються по центру сторінки. Ілюстрації позначають словом «Рис.», зазначають номер і назву.

Наприклад

Рис. Рішення методичної ситуації

Додатки оформлюються на наступних сторінках роботи після списку використаних джерел, кожен додаток розпочинається з нової сторінки й позначається буквами українського алфавіту (крім літер І, Є, І, Й, Ь) і має назву (додатки можуть оформлятися у вигляді окремої від курсової роботи частини) (див. додаток Л).

Наприклад

Додаток А

Анкета для учнів 4 класу

Цитати, які подаються в курсовій роботі потрібно оформлювати залежно від їх видів. При прямому цитуванні (дослівному, точному, без будь-яких змін використання запозиченого тексту) вислів завжди береться в лапки, після нього у квадратних дужках зазначають посилання на джерело зі «Списку використаних джерел» і через кому пишуть номер сторінки, на якій міститься цитата («...» [1, с. 6]).

Наприклад

Семен Гончаренко розглядає індивідуальність як «сукупність рис, що визначають самобутність людини, її відмінність від інших людей; своєрідність психіки та особистості індивіда, її неповторність» [1, с. 144].

При непрямому цитуванні (переформулюванні, викладу цитованого тексту близько до оригінального зі збереженням суті) після вислову зазначається у квадратних дужках посилання на джерело без зазначення сторінок (... [1]).

Наприклад

На думку Семена Гончаренка індивідуальність виступає як цілісна характеристика окремої людини, як оригінальність, самобутність її психологічної структури [1].

В тексті курсової роботи для зазначення науковців використовують їх імена і прізвища повністю (Олександра Савченко), ініціали імені й прізвище (О. Савченко), ініціали імені та по батькові й прізвище (О.Я. Савченко). Для зазначення науковців обирається один варіант для всіх авторів. Слід звернути увагу на пробіл, який ставиться між ініціалами і прізвищем автора.

Для цитування використовують лапки такого виду «...».

Слід розрізняти в курсовій роботі тире «-» як розділовий, пунктуаційний знак у реченні та дефіс «-» як орфографічний знак у слові.

Наприклад

Дослідницькі вміння – це здатність самостійно здійснювати спостереження, дослідні, експерименти для розв'язання дослідницької задачі.

Аналіз психолого-педагогічної літератури виявив актуальність проблеми формування дослідницьких умінь у молодших школярів.

Для апострофа використовують такий символ « ' ».

У курсовій роботі використовують науковий стиль викладу матеріалу. Виклад матеріалу ведеться від третьої особи (автор вважає). Для представлення результатів дослідження не використовують займенник «я» (я спостерігав, на мою думку). Прийнято вживати знеособлену форму дієслова «розглянуто», «проведено», «узагальнено», «доведено».

ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

У разі схвальної оцінки науковим керівником, курсова робота подається до захисту. Науковий керівник готує відгук на курсову роботу та ознайомлює студента з ним. У відгуку науковий керівник зазначає чи відповідає робота вимогам, що висуваються до курсових робіт і чи рекомендована до захисту. Якщо робота не відповідає вимогам, що ставляться до її виконання, то студент не допускається до захисту, а робота оцінюється «незадовільно».

Захист роботи відбувається у встановлений, відповідно до графіка освітнього процесу, термін, визначений кафедрою і внесений у розклад навчальних занять Факультету. Захист відбувається в присутності членів комісії, що складається з викладачів кафедри початкової освіти Факультету педагогічної освіти, наукового керівника, студентів академічної групи. Присутність студента під час захисту обов'язкова. Виступ студента триває орієнтовно 5 хвилин. Після доповіді члени комісії ставлять запитання щодо кращого розуміння, уточнення проголошених положень курсової роботи.

Для захисту курсової роботи потрібно підготувати доповідь та презентацію до неї за результатами наукового дослідження. В доповіді необхідно окреслити тему, мету, завдання, предмет та об'єкт, методи дослідження. Чітко та змістовно представити результати дослідження відповідно до окреслених завдань курсової роботи. Детально зупинитися на представленні власного методичного продукту, результатах його впровадження.

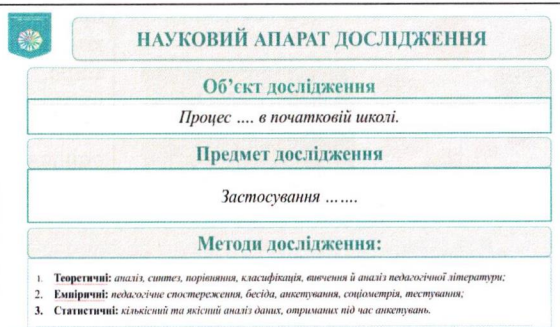
Презентація доповнює, візуалізує доповідь, представляє основні поняття, положення курсового дослідження, демонструє основні досягнення. Презентація виконується з дотриманням вимог корпоративної культури Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Для цього використовують корпоративні шаблони презентації (дизайн). Для тексту на слайдах обирають шрифт Times New Roman, розмір 22-24 кегль. На одному слайді представляється одна ідея, теза, правило, положення. Слайд містить не більше 3-4 речень.

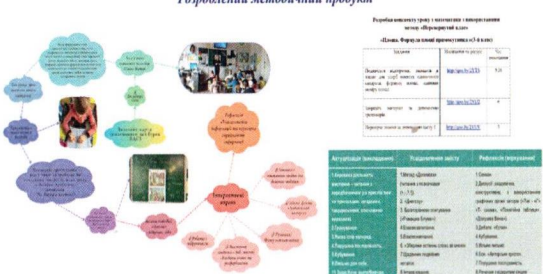
На презентації потрібно зазначити тему курсової роботи, мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження, результат виконання завдань курсової роботи. Для представлення виконання третього завдання подати матеріал у вигляді схем, таблиць, діаграм, графіків, що відображають результат перевірки самостійно розробленого методичного продукту.

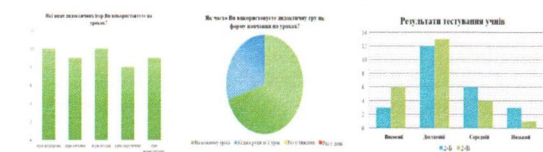
Презентація до захисту містить 8 слайдів, їх зміст і приклади представлені в таблиці 2.

Таблиця 2

Зміст презентації до захисту курсової роботи

Номер слайда	Приклад	Зміст
1 слайд		Титульна сторінка курсової роботи Зазначається тема курсової роботи, виконавець (курс, група), науковий керівник
2 слайд		Зазначаються тема, мета, завдання курсової роботи (як у вступі курсової роботи)
3 слайд		Зазначається об'єкт, предмет, методи дослідження (як у вступі курсової роботи)

4 слайд	 Завдання дослідження 1 Зарубіжні науковці розглядають питання..... В Україні проблему досліджували Особливості проблемної теми: 1. Створення позитивного досвіду; 2. Використання інтерактивних засобів; 3. Мотивація та зацікавленість; 4. Застосування сучасних технологій.	Зазначається перше завдання і результат його виконання (зазначити 5-6 дослідників з теми (1 підрозділ), особливості розв'язання проблеми проблеми підрозділ) (3
5 слайд	 Завдання дослідження 2 Визначення основних понять дослідження 1. 2. 3. 4.	Зазначається друге завдання і результат його виконання (представити узагальнені визначення основних понять дослідження)
6 слайд	 Завдання дослідження 3 <i>Розроблений методичний продукт</i> 	Зазначається третє завдання і результат його виконання (представити методичний продукт: урок, комплекс завдань тощо, цифрові інструменти, критерії оцінювання результативності)

7 слайд	 Завдання дослідження 3 1. Результати дослідження було впроваджено у навчальний процес 30Ш І-ІІІ ступенів 2. Участь у II Міжнародній науково-практичній конференції. Результати дослідження 	Зазначається третє завдання, представляються результати апробації (діаграми, тести тощо), переваги та недоліки апробації
8 слайд	 КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ КАФЕДРА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ТЕМА КУРСОВА РОБОТА спеціальність 013 «Початкова освіта» Виконала студентка: ПІБ Науковий керівник: ПІБ	Зазначається титульний аркуш курсової роботи (дублювання 1 слайду презентації)

ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Оцінювання курсових робіт здійснюється за 100-бальною шкалою та відповідною рейтинговою оцінкою.

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90–100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82–89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75–81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69–74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60–68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Об'єктами оцінювання курсової роботи є якість змісту та захисту роботи. Захист курсової роботи проводиться перед комісією, до якої входить не менше трьох викладачів кафедри, зокрема керівник курсової роботи. Якість виконання курсової роботи та її захисту оцінюються за стобальною шкалою, результати заносяться до відомості обліку успішності й індивідуального навчального плану студента.

Критерії оцінювання курсових робіт

	Критерії оцінювання курсової роботи:	Бали
	Дотримання структурних, змістових, технічних та граматичних вимог (відповідність змісту обраній темі; доцільність формулювання об'єкта, предмета, мети та завдань дослідження; наявність посилань на використану літературу та відповідність оформлення роботи стандарту; відповідність висновків меті та завданням дослідження, коректність оформлення списку використаних джерел).	40 балів
	Систематичність виконання роботи та своєчасність її подання на перевірку науковому керівнику згідно з планом виконання	10 балів
	Виявлення самостійності та ініціативності під час виконання курсової роботи, оцінка особистого внеску студента (рівень самостійності у пошуку літератури, підборі методів дослідження, вибірки тощо).	10 балів
	Відповідність вимогам до курсових робіт	10 балів
	Чіткість викладу результатів дослідження у доповіді під час захисту курсової роботи	30 балів
	Разом	100 балів

*критерії 1-3 оцінюються науковим керівником;

*критерії 4-5 – членами комісії.

Студенти, які за результатами захисту курсової роботи отримали незадовільну оцінку, вважаються такими, що мають академічну заборгованість. Ліквідувати академічну заборгованість здобувачі вищої освіти зобов'язані у встановлені строки, як правило, до початку наступного семестру. Студенти, які не ліквідують академічну заборгованість у встановлені строки, відраховуються з Університету за невиконання індивідуального навчального плану.

АЛГОРИТМ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1. Ознайомитися з літературою з проблеми дослідження.
2. Обговорити проблему з керівником, з'ясувати об'єкт, предмет, визначити мету та завдання дослідження, скласти план.
3. Знайти та здійснити аналіз літератури.
4. Визначити та схарактеризувати основні поняття дослідження.
5. Визначити особливості проблеми в початковій школі.
6. Самостійно розробити практичний матеріал (урок, завдання, наочність; цифровий інструментарій; критерії оцінювання).
7. Продумати й розробити матеріал для визначення його результативності (анкети, опитувальники, таблиці, матриці, тести, схеми аналізу уроку тощо).
8. Провести впровадження розробленого практичного матеріалу, узагальнити результати.
9. Підготувати висновки до курсової роботи.
10. Скласти список джерел та оформити відповідно до вимог.
11. Оформити додатки.
12. Підготувати виступ і презентацію до нього.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Кафедра початкової освіти

ТЕМА РОБОТИ

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ УЧНІВ 4 КЛАСУ В ХОДІ
ВИВЧЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

КУРСОВА РОБОТА

Спеціальність 013 «Початкова освіта»

Трохименко Анна Віталіївна,

ПОБ 1-22-2.0д

Науковий керівник:

Сухопара Ірина Геннадіївна,

кандидат педагогічних наук

Допущено до захисту

Протокол № від

Завідувач кафедри

Київ – 2024

Зразок оформлення змісту курсової роботи

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ УЧНІВ 4 КЛАСУ В ХОДІ
ВИВЧЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
ОСНОВНА ЧАСТИНА	
1. Аналіз сучасної літератури.....	5
2. Сутність і зміст базових понять дослідження.....	8
3. Особливості формування дослідницьких умінь учнів 4 класу з вивчення громадянської та історичної освітньої галузі	11
4. Комплекс вправ для формування дослідницьких умінь учнів 4 класу з вивчення громадянської та історичної освітньої галузі	13
5. Перевірка ефективності розробленого комплексу вправ для формування дослідницьких умінь.....	17
ВИСНОВКИ.....	20
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	22
ДОДАТКИ.....	25

Зразок оформлення змісту курсової роботи (3 курс) на тему: «Розвиток
емоційного інтелекту учнів 3 класу на уроках читання»

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3	ОСНОВНА
ЧАСТИНА:		
1. Аналіз сучасної літератури	5	
2. Характеристика базових понять дослідження	8	
3. Особливості розвитку емоційного інтелекту молодших школярів на уроках літературного читання.....	11	
4. Комплекс вправ і завдань для розвитку емоційного інтелекту учнів 3 класу на уроках літературного читання	13	
5. Перевірка ефективності розробленого комплексу вправ і завдань для розвитку емоційного інтелекту учнів 3 класу на уроках літературного читання.....	17	
ВИСНОВКИ.....	21	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	23	
ДОДАТКИ.....	26	

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасний час, розвиток науки, технологій, виробництва, суспільства потребують компетентної, освіченої, обізнаної людини, яка здатна самостійно здобувати необхідну інформацію, знання, творчо їх опрацьовувати та впроваджувати в практичну діяльність, розв'язувати проблеми та приймати рішення на основі отриманих знань, розвивати власний інтелект. Виховати таку людину можливо за умови впровадження в освітній процес дослідницьких методів навчання, організації навчально-дослідницької діяльності, оволодіння школярами дослідницькими вміннями. Завданнями початкової освіти визначено формування таких ключових умінь, як висловлювати власну думку, здатність логічно обґрунтовувати позицію, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, що відносять до дослідницьких. Вивчення громадянської та історичної освітньої галузі в початковій школі дає можливість формувати дослідницькі вміння під час ознайомлення з минулим, пізнанням історичної, національної, культурної спадщини Української держави, державного устрою, суспільного життя; організації активної проєктної, дослідницької, екскурсійної, творчої діяльності. Відтак, актуальною постає проблема формування дослідницьких умінь учнів 4 класу під час вивчення громадянської та історичної освітньої галузі.

Аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури свідчить про те, що навчально-дослідницьку діяльність розглядали багато науковців О. Марченко, С. Серова, Н. Фоміна, Н. Білик, Л. Михайлик, А. Савенков, І. Зимня. А розвиток та формування дослідницьких умінь молодших школярів зацікавило таких вчених, як: О. Заболотний, А. Карлашук, В. Матвеева, Н. Валько, І. Раєвська, С. Смолкіна,

Е. Шашенкова. Над класифікацією дослідницьких умінь працювали: А. Савенков, І. Галузо, О. Трубловська, Н.Шушаріна, А. Гладков, М. Семенов.

Проблема формування дослідницьких умінь та їх розвиток під час вивчення інтегрованого курсу Я досліджую світ з природничої освітньої галузі представлена в напрацюваннях Т. Байбари, Н. Бібік, І. Барбашової, Т. Гільберг, Т. Павлова, Т. Ситник, Г. Черненко, проте питання формування дослідницьких умінь в процесі вивчення громадянської та історичної освітньої галузі не було достатньо представлено у роботах науковців. І тому актуальність і практична значущість порушеної проблеми, наявні суперечності й зумовили вибір теми курсової роботи – «Формування дослідницьких умінь учнів 4 класу в ході вивчення громадянської та історичної освітньої галузі».

Мета дослідження: теоретично дослідити проблему розвитку та формування дослідницьких умінь учнів початкової школи та розробити комплекс завдань для розвитку дослідницьких умінь учнів 4 класу під час вивчення громадянської та історичної освітньої галузі.

Відповідно до мети дослідження визначено такі завдання:

1. Здійснити теоретичний аналіз психологічних і педагогічних джерел з досліджуваної проблеми;
2. З'ясувати сутність і зміст базових понять дослідження;
3. Розробити комплекс дослідницьких завдань з громадянської та історичної освітньої галузі для учнів 4 класу.

Об'єкт дослідження: процес формування дослідницьких умінь учнів 4 класу під час вивчення громадянської та історичної освітньої галузі.

Предмет дослідження: комплекс дослідницьких завдань різних видів для учнів 4 класу.

Для вирішення поставлених завдань були використані наступні методи дослідження:

- теоретичні: аналіз психологічних, педагогічних, методичних джерел для розкриття сутності понять (термінів) дослідження; порівняння наукових поглядів (положень, ідей, відомостей) з метою формування висновків або визначення педагогічних умов, або особливостей організації досліджуваного процесу тощо;
- емпіричні: педагогічне спостереження, опитування респондентів у формі анкетування для визначення актуального стану реалізації досліджуваного процесу (явища, уміння, знання тощо);
- статистичні: метод математичної обробки результатів дослідження за допомогою Google-Forms.

Приклад змісту та відповідних завдань на кожен параграф

ЗМІСТ

Перелік умовних позначень	2
ВСТУП	3
ОСНОВНА ЧАСТИНА:	
1. Аналіз сучасної літератури з досліджуваного питання	5
2. Сутність і зміст базових понять дослідження	8
3. Особливості застосування STEM-технології у початковій школі	10
4. Розроблення уроку інформатики на тему «Алгоритми та проекти» з використанням STEM-технології	14
5. Перевірка ефективності розробленого уроку інформатики та запропонованих методів	22
ВИСНОВОК	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	27
ДОДАТКИ	29

Основна частина курсової роботи:

1. Аналіз сучасної літератури з досліджуваного питання

У цьому параграфі доцільно провести огляд наукових джерел, присвячених застосуванню STEM-технологій у початковій школі, особливо на уроках інформатики. Зверніть увагу на сучасні підходи, результати досліджень щодо впливу STEM на навчальний процес, а також розгляньте міжнародний досвід у цьому напрямі.

2. Сутність і зміст базових понять дослідження

Розкрийте основні поняття курсової роботи, такі як «STEM-освіта», «інформатика у початковій школі», «алгоритми», «проекти». Важливо чітко сформулювати визначення та структуру цих понять, розкрити їх значення для дослідження та застосування на уроках у початковій школі.

3. Особливості застосування STEM-технології у початковій школі на уроках інформатики

Опишіть методичні та педагогічні особливості використання STEM у початковій школі, зокрема підходи до вивчення інформатики. Розгляньте, які саме

STEM-методи та інструменти найбільш доречні для дітей цього віку, як вони сприяють розвитку алгоритмічного мислення та проєктних навичок.

4. Розроблення уроку інформатики на тему «Алгоритми та проєкти» з використанням STEM-технології

Наведіть докладний план уроку на тему «Алгоритми та проєкти», враховуючи методи STEM. Розробіть структуру уроку з чітко визначеними етапами, завданнями, методичними рекомендаціями та очікуваними результатами.

5. Перевірка ефективності розробленого уроку інформатики та запропонованих методів

Опишіть процес апробації розробленого уроку: як і де він був проведений, критерії оцінювання ефективності. Проаналізуйте результати, визначте, чи допомогли STEM-методи досягти поставлених навчальних цілей.

Приклад завдання для учнів та критеріїв до нього

Тема: Створення презентації «Моя улюблена тварина»

Мета:

- розвинути навички роботи з редактором презентацій;
- поглибити знання про свою улюблену тварину.

Завдання:

- 1 Відкрийте Microsoft PowerPoint.
- 2 Створіть нову презентацію.
- 3 Додайте титульний слайд з назвою «Моя улюблена тварина» та своїм ім'ям.
- 4 Створіть 3-4 слайди, на яких розкажіть про свою улюблену тварину:
Слайд 1: Фотографія тварини та її назва.
Слайд 2: Коротка інформація про тварину (де живе, чим харчується).
Слайд 3: Чому ви любите цю тварину (ваші враження).
- 5 Додайте анімацію до тексту та зображення, щоб зробити презентацію цікавішою.
- 6 Збережіть свою презентацію на комп'ютері та підготуйтеся представити її класу.

Критерії оцінювання	Опис	Бали
1. Зміст презентації	Чи є інформація про тварину чіткою та зрозумілою? Чи наявні усі слайди? (титульні, інформаційні, особисті враження).	
2. Оформлення слайдів	Чи відповідає правилам оформлення? (використання кольорів, шрифтів, макету). Чи є слайди візуально привабливими та легкими для сприйняття?	
3. Використання медіа	Чи наявні фотографії або ілюстрації, що стосуються теми? Чи якісні та доречні зображення? (чи підходять вони до контенту).	
4. Анімація та переходи	Чи використані анімації для тексту та зображення? Чи зроблені переходи між слайдами плавними?	
5. Презентація роботи	На скільки чіткий виступ і впевнені під час виступу? (здатність відповідати на запитання) Чи наявні уміння спілкуватися з аудиторією під час презентації.	

Анкета для учнів

- 1 Наявність комп'ютера дома (так/ні)
- 2 Наявність підключення до мережі Інтернет (так/ні)
- 3 Скільки часу вдень проводите за комп'ютером:
 - 1-2 години;
 - 3-4 години;
 - 5-6 годин.
- 4 Чи користуєтесь Інтернетом через мобільний телефон? (так/ні)
- 5 Чи контролюють батьки час перебування за комп'ютером:
 - завжди;
 - іноді;
 - ніколи.
- 6 Чи цікавляться батьки, чим Ви займаєтесь за комп'ютером:
 - завжди;
 - іноді;
 - ніколи.
7. Чи контролюють батьки те, які сайти Ви відвідуєте:
 - іноді;
 - завжди;
 - ніколи.
- 8 Чи зустрічались Ви з інформацією некультурного, нецензурного, жорстокого змісту (не навмисно):
 - завжди, коли заходжу в Інтернет;
 - іноді;
 - ніколи.
- 8 Чи спілкувались Ви з незнайомими людьми через Інтернет (в т.ч. однолітками) (так/ні)
- 9 Чи вказували хоч раз особисті дані про себе (ПП, номер телефону, адресу тощо) (так/ні)
10. Після початку гри втрачаєте відчуття часу. (так/ні)

ТЕСТ

1. Як визначити, що ваш комп'ютер заражений?
 - 1 Друзі отримують від вас електронною поштою повідомлення, яких ви не посілали;
 - 2 Комп'ютер часто зависає або програми починають виконуватися повільніше за звичайний;
 - 3 На диску зникають або змінюють назву файли і теки;
 - 4 Комп'ютер видає несподівані звуки, відтворені у випадковому порядку;
 - 5 Усе вище перелічене.
2. Що треба зробити в першу чергу, якщо комп'ютер піддався атаці?
 - 1 Зробити декілька глибоких вдихів і прийняти вітаміни;
 - 2 Дівчатам випити не менше літра соку, хлопцям – з'їсти не менше двох шоколадок;
 - 3 Викликати міліцію і швидку допомогу, в особливо складних випадках ще і пожежників;
 - 4 Відключити комп'ютер від Інтернету Вимкнути до приїзду фахівців монітор.
3. Клавіатурний шпигун – це:
 - 1 Агент спецслужб, в службові обов'язки якого входить перегляд листування користувачів;
 - 2 Співробітник, що веде протокол зборів і набирає текст відразу на клавіатурі видалено підключеною до комп'ютера;
 - 3 Програма, що відстежує введення користувачем паролів і пін-кодів;
 - 4 Юридичний термін, використовуваний для позначення правопорушень, пов'язаних з інформаційною безпекою.
4. Чим відрізняється комп'ютерний вірус від комп'ютерного черв'яка?
 - 1 Нічим, це одне і теж;
 - 2 Черв'як не виконує шкідливих дій;
 - 3 Черв'яки можуть ділитися, а віруси – ні;
 - 4 Вірус не є самостійним файлом;
 - 5 Вірус здатний заразити людину, черв'як – ні.

Таблиця з критеріями оцінювання уроку на тему
«Використання редактора презентацій» для учнів 3 класу

N	Критерії оцінювання	Опис
1.	Знання теоретичного матеріалу	1 Розуміння основних термінів (презентація, слайд, шаблон); 2 Знання функцій редактора (відкриття, збереження, редагування).
2	Практичні навички (робота за комп'ютером)	1 Створення нової презентації (дизайн шаблону, титульний слайд); 2 Редагування презентації (додавання тексту, зображення, зміна дизайну, анімації); 3 Запуск презентації (режим показу слайдів); 4 Естетичний вигляд, правила створення презентації.
3.	Креативність	Оригінальність ідей, додавання власних об'єктів, зміна дизайну тощо.
4.	Співпраця та активна участь	1 Учні активні під час навчання, допомагають іншим, взаємодопомога під час виконання практичних завдань; 2 Взаємодія з учителем: готовність ставити питання з теми уроку, отримувати зворотній зв'язок.
5.	Рефлексія та самооцінка	1 Здатність до самоаналізу (оцінювання власної роботи, порівняння з іншими, визначення сильних та слабких сторін); 2 Вміння сформулювати власні думки, аргументувати.

Таблиця з критеріями самооцінювання уроку вчителем

Критерії для самооцінювання	Опис критерію	Оцінка (0-2)
Планування та організація уроку	2 бали: урок добре структурований, етапи чітко сплановані, час розподілений правильно, підібрані дидактичні матеріали використано ефективно; 1 бал: присутні невеликі відхилення від плану, час розподілено невірно, тощо; 0 балів: структура нечітка, етапи уроку розмиті, час використаний неефективно.	
Залучення учнів до процесу	2 бали: учні активно брали участь в обговореннях, виконували всі завдання; 1 бал: не всі учні приймали участь в обговоренні, деякі учні не виконували завдання; 0 балів: більшість учнів не брала участь в обговореннях, запитання не чіткі, відповіді не повні	
Використання методів та форм навчання	2 бали: ефективно використані методи та форми роботи на уроці, застосовані інноваційні методи навчання, цифрові технології тощо; 1 бал: активних методів навчання було недостатньо, використано одну форму організації роботи на уроці; 0 балів: не застосовано активних методів навчання, цифрові технології не відповідають меті уроку.	
Оцінювання знань учнів та рефлексія	2 бали: оцінювання учнів відповідно до результатів на уроці, критерії оцінювання чітко прописані зрозумілі учням, результати відповідають очікуванням, рефлексія відповідає цілям уроку; 1 бал: оцінювання не всіх учнів або частково не коректне, відсутній зворотній зв'язок; 0 балів: оцінювання та рефлексія не відповідає цілям уроку.	

Загальна оцінка _____

Висновки:

Приклади оформлення джерел за вимогами Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Для книги одного автора

Бібік Н. М. Соціалізація молодших школярів у взаємозв'язку урочної та позаурочної діяльності: методичний посібник. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 104 с.

Для книги двох або трьох авторів

Гільберг С., Тарнавська С., Павич Н. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу. Київ : Генеза, 2019. 256 с.

Для книги чотирьох або більше авторів

Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. та інші. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу». Київ : Алатон, 2019. 128 с.

Для книги без зазначення авторів

Енциклопедія освіти / Нац. акад. пед. наук України гол. ред. В.Г.Кремень Київ, Юрінком Інтер, 2021. 1144 с.

Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М.С. Васьуленко. Київ : Літера ЛТД, 2011. 364 с.

Для статті в журналі, збірнику наукових праць, продовжуваного видання

Бобро Н. Переваги та недоліки впровадження штучного інтелекту у освітній процес. *Молодий вчений*. 2024. № 4 (128). С. 72-76.

Сухопара І. Потенціал гри в розвитку емоційного інтелекту молодших школярів на уроках читання. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Серія: Педагогічні науки. 2021. Випуск 2. С. 97–107.

Для матеріалів конференцій, круглих столів

Демченко Н.М., Сакун І.Ю. Дослідницькі уміння: теоретичний аспект. *Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої Дню початкової освіти (Ніжин, 19 жовтня 2018 р.)*. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. С. 67-68.

Для електронних ресурсів

Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України № 1115 від 08.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text> (дата звернення: 15.11.2023).

Для автореферату дисертації

Мієр Т.І. Дидактичні засади організації навчально-дослідницької діяльності молодших школярів : автореф. дисертації ... докт. пед. наук : 13.00.09. Київ, 2017. 45 с.

Для законів, нормативних актів

Державний стандарт початкової освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. №87 // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.09.2021).